

Politik Ekonomik Kuram
Dergi Web Sitesi: <http://dergipark.gov.tr/pek>

Türkiye’de Uygulanan Basel Kriterleri ve Basel III Kriterlerinin Türk Finans Sistemine Etkileri¹

Şükrü CİCİOĞLU²

Celal Gökhan ÇİL³

Makale Bilgileri

Makale Geçmişi:

Makalenin Yüklendiği Tarih: 01.05.2019

Makalenin Kabul Edildiği Tarih: 28.05.2019

Anahtar Kelimeler: Basel Kriterleri, Basel I Kriterleri, Basel II Kriterleri, Basel III Kriterleri

¹Bu çalışma, Sakarya Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalında Dr. Öğretim Üyesi Şükrü CİCİOĞLU’nun danışmanlığında hazırlanan Türkiye’de Basel Uygulamaları Ve Basel III Kriterleri Çerçevesinde Türk Finansal Sistemi adlı tez çalışmasından türetilmiştir.

² Dr. Öğretim Üyesi, Sakarya Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, cicioglu@sakarya.edu.tr.

³ Sakarya Üniversitesi İktisat Bölümü öğrencisi

Özet

Dünya’da ve Türkiye’de geçmişten günümüze çoğu kez ekonomik krizler görölmüştür 1929 büyük buhran ve 1974 krizleri ölkelerin bankacılık sektörünü etkilemiş, önemli bankalar iflas durumuna gelmiştir. Bankaları krizlere karşı korumak amacıyla Uluslararası Ödemeler Bankası’na bağlı Bankacılık Düzenlemeleri Ve Gözetim Uygulamaları Komitesi kurulmuştur. Bankacılık Düzenlemeleri Ve Gözetim Uygulamaları Komitesi bankacılık alanında standartlar getirerek, bankaların olası risklere krizlere karşı tedbirli ve güçlü bir yapıda olmalarını amaçlamaktadır. Bankacılık Düzenlemeleri Ve Gözetim Uygulamaları Komitesi güçlü bankacılık için Basel I, Basel II ve Basel III Kriterlerini yayınlamıştır. Basel I, Basel II ve Basel III Kriterleri Türkiye’de de uygulanmıştır. Türkiye’de uygulanan Basel Kriterleri hakkında bilgi vermek ve Basel Kriterlerinin Türk finans sistemine etkilerini incelemektir.

The Effects of Basel Criteria of Basel III criteria applied in Turkey and the Turkish Financial System

Abstract

Many times, past to present in Turkey and the world economic crisis has seen. The Great Depression of 1929 and the 1979 crises have affected the banking sector of the countries, important banks went bankrupt. To protect banks against crises, the Banking Regulation and Supervision Practices Committee was established under the International Payments Bank. The Banking Regulation and Supervision Practices Committee sets standards in the banking sector and aims to ensure that banks have a safe and strong structure against possible risks. The Committee on Banking Regulation and Supervision Practices published Basel I, Basel II and Basel III Criteria for strong banking. Basel I, Basel II and Basel III criteria were applied in Turkey. The aim of this study is; provide information about the Basel Criteria applied in Turkey and the aim of this course is to review the effects of Basel III.

Keywords: Basel Criteria, Basel I Criteria, Basel II Criteria, Basel III Criteria

1. GiriŐ

Dünya’da ve Türkiye’de yaşanan ekonomik krizlerin finans sektörünü de etkilediği görölmektedir. Finans sektöründe yaşanan kriz, reel sektörü reel sektörde yaşanan kriz, finans sektörünü etkileyebilmektedir. Yaşanan ekonomik krizlerin bankaları etkileyerek iflas durumuna sürüklemesi, bankaların kendilerini krizden koruyacak sağlam temellere dayalı düzenlemelerin varlığını gerektirmiŐtir. Basel Kriterleri bu eksikliği giderme adına çıkarılmıştır. Öncelikle sermaye yeterliliği ile ilgili ölkelere göre değişiklik gösteren sermaye yeterliliği konusunda bir standart sağlamak için Basel I Asgari Sermaye Uzlaşısı yayınlanmıştır. Asgari Sermaye UzlaŐısında sermaye yeterliliği hesaplamasında bir standart oluşturulmuŐ ve üye ölkelerin bankaları bu hesaplama yöntemini kullanmaya baŐlamıŐlardır.

Daha sonraki yıllarda, Basel II Kriterleri yayınlanmıştır. Basel II Kriterleri bir takım deđiŐiklikler getirmiştir. Basel I Kriterlerinde yapılan düzenleme sonrasında sermaye yeterlilik rasyosu hesaplanmasına piyasa riski eklenmiŐ ve Basel II Kriterlerinde bu hesaplama Operasyonel risk kavramı da dahil edilmiştir.

Basel II Kriterleri bankalar tarafından kullanılırken, 2008 yılında küresel finans kriz patlak vermiŐ ve finans sektöründe büyük kriz yaŐanmıŐtır. Bu krizle birlikte; Basel II Kriterlerinin yetersiz olduğu anlaŐılmıŐ ve Basel III Kriterleri yayınlanmıştır. Basel III Kriterleri ile birtakım yenilikler getirmiştir. Özellikle sermaye yapısı konusunda üzerinde durulmuŐtur. Basel III Kriterleri birtakım yenilikler sağlamış olabilir ancak Basel II Kriterlerini tamamen deđiŐtirmemiŐtir. Basel II Kriterlerinin devamı niteliğindedir.

Türkiye’de 2001 krizi sonrası bankacılık alanında yapılan düzenlemeler sonucunda bankacılık sektörü yüksek düzeyde bir sermaye yeterlilik oranına sahiptir. 2008 yılında yaŐanılan küresel krizden büyük sarsıntı almadan çıkma nedenlerinden birisi yüksek sermaye düzeyidir. Sermaye yeterliliği yanında 2001 krizi sonrası bankacılık sisteminde yapılan güçlendirme çalışmaları da krizi en az etki ile atlattığı olmanın bir diğer nedendir. Bu çalışmada; Türkiye’de uygulanan Basel Kriterleri hakkında bilgiler verilerek, bu kriterlerin Türkiye’de uyum süreci tartıŐılacak ve Basel Kriterlerinin Türk finans sistemine etkileri incelenecektir. Özellikle, Basel III Kriterlerinin Türk finans sistemine etkileri sayısal verilerle somutlaŐtırılacaktır. Bu bağlamda krizlere karşı güçlü bankacılık anlayıŐıyla oluşturulan Basel Kriterlerinin iŐe yarayıp

yamadığını öğrenmek ve olumlu ya da olumsuz durumlarını tespit etmek çalışmanın temel amacıdır.

2. Literatür alışması

“İmam (2010) alışmasında, Basel düzenlemeleri ve Türk bankacılık sektöründe sermaye yeterliliği rasyosu üzerine bir araştırma yapmıştır. Sermaye yeterliliği rasyosu üzerine yaptığı çalışma sonucunda; 2001 krizi sonrası Türkiye’de bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği konusunda Basel Kriterlerinde belirlenen oranın oldukça üzerinde olduğun sonucunda varmıştır.

Karaarslan (2015) alışmasında Basel III kriterlerini irdelemiş ve Türkiye’deki bankacılık sistemine olan muhtemel etkileri araştırmıştır. Kararaslan bu çalışmasında; konuyu değerlendirebilecek mevkilerden birisi olan bankacıların görüşlerine yer vermiştir. Çalışmada, Türkiye’de bankacılık sektörünün Basel III kriterlerine adaptesinin kolay olacağı sonucuna varılmıştır.

Topcu (2008) alışmasında, bankacılıkta risk yönetiminin önemine değinmiştir. Çalışmada risk yönetimi konusu irdelenmiş, kredi riski ve kredi riski ölçme yöntemleri ile sermaye yeterlilik ilişkisi hakkında bilgiler vermiştir.

Külahi, Tiryaki ve Yılmaz (2013) yaptıkları çalışmada, Basel Kriterlerinin Türkiye’de uygulama süreçlerine değinmişlerdir. Yapılan alışmada Basel kriterlerinin Türkiye’de yasal dayanakları hakkında bilgiler verilmiş, bankaların kriterlere göre ne durumda olduğun üzerinde inceleme yapılmıştır. Çalışma sonucunda, Türkiye’de bankacılık sektörünün Basel kriterlerine uyum sağlamış olduğun görülmüştür.

Erdoğan (2014) tarafından yapılan çalışmada, Basel kriterlerinin bankacılık sektörüne etkisi ve Türkiye’de bankacılık sektörünün Basel kriterlerine olan uyum süreci incelenmiştir. Basel kriterlerinin getirdiği ölçüm yöntemleri bu çalışmada detaylı bir şekilde gösterilmiştir.

Kıraç Ve Akardeniz (2015) yaptığı çalışmada, Basel kriterlerinin Türkiye’deki bankacılık sektörüne yansımaları konusunu incelemiştir. Bu çalışmada; örnek bir banka olarak Vakıfbank seçilerek bu bankanın kriterlere olan uyumu araştırılmıştır.

Cicioğlu Ő. & il. C. G. (2019), “Türkiye’de Uygulanan Basel Kriterleri ve Basel III Kriterlerinin Türk Finans Sistemine Etkileri”, Politik Ekonomik Kuram, Cilt 3(1)

Bilge (2011) yaptığı çalışmada risk yönetimi konusunu ele almış ve Basel II kriterlerinin risk yönetimi ile ilgisini incelemiştir.

Geyikçi (2013) yaptığı çalışmada kredi derecelendirme yöntemlerini ve uygulamalarını incelemiş, kredi derecelendirme ile ilgili olarak anket çalışması yapmıştır. Bu anket çalışmasını belirlemiş olduğu yöntemle değerlendirmiştir.

Keleş (2009), Basel kriterlerinin iç kontrol açısından Türk bankacılık sektörüne etkileri ve öneriler adlı çalışmasında, bankaların iç kontrol sistemleri açısından değerlendirme yapmıştır. Çalışmada özellikle iç kontrol sisteminin Basel II kriterleri ile olan bağlantısı kurularak iç kontrol denetim sisteminin bankacılık için önemi konusu ele alınmıştır.

Terzi (2011) yaptığı çalışmada, Basel kriterlerinin Küçük Orta Büyük İşletmeler (KOBİ) kredileri üzerindeki etkilerini araştırmıştır.

3. Basel I Kriterleri

Petrol Krizi sonrası Dünya’da bir ekonomik sıkıntı devam etmekteydi. Özellikle 1980’lere gelindiğinde ekonomilerde büyük gerileme yaşanmaktaydı. Bankalar açısından ise; sermaye yeterlilikleri konusunda büyük problemler yaşanmakta ve sermaye yeterlilikleri azalmaktaydı. Sermaye yeterliliklerindeki azalma bankaları kredi riski konusunda zora sokmaktaydı. Yaşanan bu problemler bankaları uluslararası düzeyde düzenlemeler yapmaya itmiştir. Uluslararası düzenlemeleri yapacak olan bir kurul kurulmuş ve böylece bu kurulun bankacılık alanında belirli kriterler oluşturarak olası krizlere karşı önlemler alınması ve içinde bulunulan problemlerden çıkılması hedeflenmiştir. Bu Kurulun adı Basel Komitesidir. Basel Komitesi, kurulmasının ardından sermaye yeterliliği konusunda belirli standart çalışmaları yapmıştır. Ve bu sermaye ile ilgili ölçüm çalışmaları Basel I Kriterleri olarak yayınlanmıştır. Basel I Kriterlerindeki amaç olası krizlere karşı bankaları güçlendirmektir. Sermaye yeterliliği ile ilgili düzenlemeden kasıt; bankaların ellerinde bulundurmaları gereken sermaye miktarının asgari ne miktarda olması gerekliliğidir. Bu bir tür olası risk hesaplamasıdır. Yani bankalara verecekleri kredileri belirli bir risk analizi yaparak vermeleri gerektiği bildirilmiştir. Verilen kredilerin sermaye olarak ellerinde bir karşılığı bulunması gerekmektedir. (Turgut,2007 s:33)

Basel I Kriterleri 4 bölümden oluşmaktadır. Sermayenin bileşenleri, Standart oran, risk ağırlıkları ve belirli düzenlemeleri içermektedir. Bunlar Şu Şekilde açıklanabilir. *Sermayenin Bileşenleri*: Basel I Kriterlerinde sermaye 2 grupta inceleniştir. Ana Sermaye ve katkı sermayesinden oluşmaktadır.

Risk Ağırlıkları: Risk ağırlıkları ile risk durumları ölçülmeye çalışılmaktadır. Bunu da somutlaştırmak adına birtakım katsayılar verilerek oluşturulmuştur. Burada verilen risk katsayıları ise öneme göre değişmektedir. Yani bilançoda bulunan kalemlere öneme göre katsayı verilmekte ve böylece bu kaleme daha fazla sermayenin ayrılması amaçlanmaktadır. Risk katsayıları ise 4 sınıfa ayrılmıştır. Bu risk grupları %0, %20, %50 ve %100 risk katsayısı olarak belirlenmiştir. Böylece 0’dan 100’e kadar olan katsayılar bir öneme göre değerlendirilmektedir. Örneğin; %100 risk grubuna ait kalemlere bakıldığında özel sektöre verilen kredilerin en başta olduğu görülmektedir. Bu risk grupları incelemekte fayda olabilir. Özellikle; risk gurubuna ait kalemlerin önemi de bu Şekilde gösterilmiş olur. (Altıntaş, 2018:105-107)

Risk grupları Şu Şekildedir:

%0 Risk Grubuna Ait Kalemler:

- 1- Nakit Değerleri
- 2- Ulusal Para Cinsinden Merkezi Hükümet Ve Bankaların Verilen Ulusal Para İle Tahsil Edilecek Borçları
- 3- Ekonomik İş birliği Ve Kalkınma Örgütü (OECD) Üyesi Ülkelerin Merkezi Hükümetleri İle Merkez Bankalarına Verilen Borçlar İle OECD Üyesi Ülkelerin Hükümetlerince Garanti Altına Alınan Aktif Kalemleri.

%20 Risk Grubuna Ait Kalemler

- 1- Uluslararası Kalkınma Bankalarına Ait Veya Bu Bankaların Garantisi Altında Alınan Aktif Kalemleri
- 2- OECD İçinde Yerleşik Bankalardan Olan Veya bu Bankaların Garantisi Altından Alınan Aktif Kalemleri
- 3- OECD Dışındaki Ülkelerdeki Bankalara Kullandırılan Ve Vadesi 1 Yıl Veya Kısa Vadeli Aktif Kalemleri. Bu madde eleştirilmektedir. Maddede, OECD dışındaki ülkelerin

bankalarına verilen kredilerden sadece 1 yıldan kısa olanları %20 risk ağırlığına tabidir. 1 yıldan uzun olanlar %100 risk ağırlığına sahiptir. Bu da demek oluyor ki, OECD dışındaki ülkelere verilen krediler kısa vadeli olmaktadır. Kısa vadeli krediler OECD dışındaki gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinde kısa vadede iyi bir durum yaratsa da, ülkeden çıktığında ekonomiyi kötü anlamda etkilemektedir.

4- OECD İçinde Yer Alan Ülkelerin Yerel Yönetimlerine Verilen Borçlar.

5- Tahsildeki Nakitler

%50 Risk Grubuna Ait Kalemler

1- Teminatı Verilmiş Krediler

2- Tahakkuk Etmiş Gelirler

%100 Risk Grubuna Ait Kalemler

1- Özel Sektöre Verilen Krediler

2- OECD Dışındaki Ülkelere Verilen Uzun Vadeli Krediler

3- OECD Dışındaki Ülkelerin Hükümetlerine Yabancı Para Cinsinden Kullandırılan Krediler

4- Kamuya Ait Ancak Ticari Şirketlere Verilen Krediler

5- Bankaların Kullandıkları Sabit Varlıkları

6- Gayrimenkul Yarımları Ve Diğer Yatırımlar 7- Diğer Bankalardan Sermaye Araçları

Standart Oran: Asgari Sermaye Yeterliliği kavramı ile uluslararası standart oran getirilmiş ve bankalara bu oran üzerinde sermaye belirlemeleri gerekliliği bildirilmiştir. Bunu somutlaştırmak adına üretilen bir formül yayınlanmıştır. Bu oran %8 ve üstü olarak belirlenmiştir. Sermaye Yeterlilik Rasyosu olarak bilinen Cooke Rasyosu da denilen bu formül Şu şekildedir:

$$\text{Sermaye Yeterlilik Rasyosu (SYR)} = \frac{\text{Toplam Sermaye}}{\text{Kredi Riski}} = 8$$

Burada Toplam Sermaye kalemi Őöyle oluşmaktadır.

I- Ana Sermaye (1. Kuşak) = Ödenmiş Sermaye + Dağıtılmamış Karlar + Yedek Akçeler

- II- Katkı Sermaye (2.Kuşak) = Karşılıklar + İhtiyari Rezervler + Fonlar + Sermaye Benzeri Krediler
- III- 3.Kuşak Sermaye = Sadece Piyasa Riski İçin Kullanılabilen Sermaye Benzeri Krediler
- IV- Sermayeden İndirilen Değerler = Şerefiyeler + Mali İştirakler
- V- Öz Kaynaklar = Ana Sermaye + Katkı Sermaye + 3.Kuşak Sermaye- Sermayeden İndirilen Değerler

Varlıkların Risk Ağırlıkları İse Şu Şekildedir:

- I- Ana Sermaye = %0 Risk Grubu
- II- Katkı Sermaye = %20 Risk Grubu
- III- 3. Kuşak Sermaye = %50 risk Grubu
- IV- Sermayeden İndirilen Değerler = %100 Risk Grubu olarak sıralayabiliriz.

Genişletilmiş Düzenlemeler: Standart Oranın bu şekilde hesaplanması bankalara belirli bir ölçüt getirmiştir. Ancak, daha sonraki yıllarda yaşanan krizler neticesinde; standart oran hesaplamasında birtakım düzenlemeler yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu yeni düzenleme ile birlikte; Sermaye Yeterlilik Rasyosu formülüne piyasa riski de alınmıştır. Daha önceki yıllarda sadece kredi riski olarak ele alınmış ve buna göre hesaplanan standart oran yeniden düzenlenmiştir. Böylece toplam sermaye kredi riski ile piyasa riskinin toplamına oranla ölçülmektedir. (Ay, 2010:57-61)

3.1. Basel I Kriterleri Ve Türkiye

Türkiye’de Basel I Kriterleri 1988 yılında yayınlanmıştır. Ancak Türkiye ülkesel gelişmeler aşamalı olarak geçmiştir. Asgari Sermaye Yeterlilik Oranını 1989 yılı %5, 1990 yılı %6, 1991 yılı %7 ve 1998 yılında ise bu oran %8 olarak belirlenmiş ve uluslararası standartlara uyar hale gelmiştir. Türkiye’de bu kriter 1989 yılına ait 2030 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu ve 1995 yılına ait 3182 sayılı Bankalar Kanuna ilişkin 12 sayılı tebliğ ile yasal zemine oturtulmuştur. 1999 yılında 4389 Bankalar Kanunu ile Basel I Kriterleri tam anlamıyla bütün standartlar halinde uygulanmaya başlamıştır. Türkiye uygulanmaya başlayan Basel Kriterleri neticesinde Asgari Sermaye Yeterlilik Oranları şu şekilde incelenebilir: (Külahi, Tiryaki ve Yılmaz, 2013:185-189)

Tablo-1:Yıllara Göre Ortalama Sermaye Yeterlilik Rasyoları

YILLAR	Sermaye Rasyosu Oranları
1988	9,1
1989	9,4
1990	10,1
1991	9,6
1992	8,6
1993	9,3
1994	8,4
1995	8,9
1996	8,9
1997	9,4
1998	9,1

(Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Web sitesi)

Tablo-1’e bakıldığında 1988-1998 yılları arasında Asgari Sermaye Yeterlilik Rasyoları oranları gösterilmektedir. Oranlar incelendiğinde; belirtilen asgari oranın üzerindedir.

3.2. Basel II Kriterleri

Basel I Kriterleri yıllarca uygulanmış ve bu uygulamalar neticesinde belirli sonuçlar elde edilmiştir. Ancak, geçen zaman ve değişen dünya düzeni bu alanda da birtakım yeniliklere gerek duymuştur. Basel I Kriterlerinin bazı noktalarda yetersiz kalması Basel Komitesini yeni bir düzenlemeye yönlendirmiştir. Basel I Kriterinin risk ölçümlerinde eksik kalması bu arayışı daha da hızlandırmıştır. Basel Komitesi, 1999 yılı sonrası birtakım düzenlemelere gitmiştir. Çeşitli tarihlerde taslak metinler hazırlamış ve yayınlamıştır. 2004 yılında Basel II Kriterlerini yayınlamıştır. Basel I Kriterlerinin risk ölçüm duyarlılığında sorunlar yaşanması, OECD ülkelerine has olma şartı, yöntemin tüm bankalarda aynı şekilde uygulanması gibi nedenler Basel II Kriterlerine ihtiyaç olmuştur. Basel II Kriterlerinin Basel I Kriterlerinden birtakım farklılıkları bulunmaktadır. (Yazarkan, 2008: 48-51)

Tablo-2: Basel I- Basel II Kriterlerinin Farkları

Basel I Uzlaşısı	Basel II Uzlaşısı
Tek bir risk ölçüsü ele almaktadır.	Bankalar kendi içlerinde bulundukları birtakım yöntemler, denetim metotları bulunmaktadır.
Tek beden kuralı vardır.	Daha iyi risk yönetimi için esneklik getirmekte ve teşvikler bulundurmaktadır.
Risk duyarlılığı daha azdır.	Daha fazla riske duyarlı bir düzenlemedir.

Kaynak: (Yazarkan, 2008:49)

Tablo-2’de görüldüğü üzere; Basel I Ve Basel Kriterlerinin farkları anlatılmıştır. Risk ölçümü, tek beden kuralı ve risk duyarlılığı ile ilgili konular bazı sorunlar getirmiş ve bu sorunlara yönelik yeni bir düzenleme getirilmiştir. Basel II Kriterlerinde risk duyarlılığı yüksek bir düzenleme getirilmesi hedeflenmiş, esneklikler getirmekte ve bankalara yeni denetim yöntemleri getirilmiştir

Basel II Kriterlerinde Tablo-2’de sayılan farklardan başka göz ardı edilmemesi gereken farklar da bulunmaktadır. En büyük yenilik olarak; operasyonel risk kavramı getirilmiştir. Yeni bir takım yapısal blok adı verilen kavramlar getirilmiştir. Özellikle “Operasyonel Risk” kavramı Asgari Sermaye Yeterlilik Rasyosu hesaplamasına eklenmiştir. Operasyonel Riskin tanımını yapacak olursak; bankaların personel, içsel sistemleri ile ilgili yaşanan durumlar ya da dış etkenleri içeren bir kavramdır.

Basel I Ve Basel II Kriterlerinin farklılıkları birimler üzerinden de incelenebilir. Buna göre Tablo-3’de görüldüğü üzere Basel II Kriterleri ile birlikte Basel 1 Kriterlerine yönelik fazlaca değişim bulunmaktadır. Basel II Kriterleri ile birlikte; bankalara risk yönetimi ile ilgili etkin teknikler getirilmiş, operasyonel risk kavramı ile ilgili düzenlemeler getirilmiştir. Düzenleyici otoriteler bakımından ise; bilgi ulaşımı konusunda kolaylıklar sağlanmış, cezalandırmada güç artışı sağlanmıştır. Derecelendirme kuruluşları açısından; bu alanda faaliyet gösteren kuruluşlarının sayısı artmıştır. Müşteriler açısından bakılırsa; kredi için derecelendirme sistemi getirilmiştir.

Basel II Kriterlerine de birtakım eleştiriler de bulunmuş ve eksikleri ortaya koyulmuştur. 2007 yılında başlayan ve 2008’de kendini gösteren ABD kaynaklı finansal kriz döneminde eksikliği

olduğu ve krizi önlemede ve atlatmakta eksik kaldığı kimi çevrelerce tartışılmıştır. Özellikle menkul kıymetleştirme konularında büyük eksiklikler görülmüştür. (BDDK, 2012:2)

Tablo-3: Basel I Ve Basel II Kriterlerinin Birimler Üzerinden Farklılıkları

BİRİM	BASEL I UZLAŞISI	BASEL II UZLAŞISI
Bankalar	- Tüm bankalara yönelik aynı standart uygulama	- Risk yönetimi konusunda etkin tekniklerin uygulanması, - Kredi ve operasyonel risk yaklaşımları, - Veri kalitesinin öneminin artması
Düzenleyici Otoriteler	- Daha iyi bilgi ihtiyacı, - Farklı finansal kuruluşlar için farklı otoriteler mevcuttur.	-Motive etme ve cezalandırmada güç artışı, - Daha fazla ve zamanında bilgiye ulaşım
Derecelendirme Kuruluşları	- Az Sayıda kuruluş olduğu için oligopolistik bir yapı oluşmaktadır.	- Para ve sermaye piyasasına katılanların derecelendirme taleplerinin doğurduğu büyüme fırsatı, - Sektöre çok sayıda yeni kuruluşun girmesi
Sermaye Piyasası	- Kredi türevleri ve diğer menkul kıymetleştirmelere yönelik eğilim	- Menkul kıymetleştirme ve türev piyasalarının büyümesi, - Borç piyasasının büyümesi
Müşteriler	- Yüksek dış kaynak gereksinimi	- Kredi alabilmek için derecelendirmeye olan ihtiyaç, - Karlılığın şeffaf olması.

Kaynak:(Torun, 2017:4)

3.3 Basel II Kriterlerinin Blokları

I. Yapısal Blok: Ölçüm yöntemlerini içermektedir.

II. Yapısal Blok: Denetim otoritelerinin işleyişini içermektedir.

III. Yapısal Blok: Piyasa Disiplini ile ilgili konuları içermektedir.

Basel II Kriterleri 3 temel bloktan oluşmaktadır. Şekil-1’de Basel II Uzlaşısının Yapısal Blokları Ve Basel I Uzlaşısı Arasındaki İlişki gösterilmektedir. Basel II Kriterleri Basel Temel İlkelerinden çok farklı bir düzenleme değildir. I. Yapısal Blok Basel Temel İlkelerle kesişmektedir. II. Yapısal Bloğun fazlaca bir kısmı da Temel İlkelerle ilişkilidir. III. Yapısal

Blok ise Temel İlgelere fazlaca uzak bu ilkelerle fazla benzerliği bulunmamaktadır. (Atiker, 2005: 5)

- *I. Yapısal Blok*: Bu yapısal blokta sayısal ölçümlerden bahsedilmiştir. Daha önce belirtilen Asgari Sermaye Yeterlilik Oranı olarak ifade edilen hesaplama yöntemi burada da kullanılmıştır. Bu oranın hesaplanmasında kullanılan kredi riski ve piyasa riskine operasyonel risk de dahil edilmiştir. Formül şu şekilde oluşturulmuştur:

$$\text{Sermaye Yeterlilik Rasyosu} = \frac{\text{Toplam Sermaye}}{\text{Kredi Riski} + \text{Piyasa Riski} + \text{Operasyonel Risk}} = 8$$

Basel II Kriterlerinde Operasyonel Risklerin somutlaştırılması ve sayısallaştırılmasında bir takım ölçüm teknikleri geliştirilmiştir.

Tablo-4: Basel II Kriterlerinde Belirtilen Ölçüm Yöntemleri

Gelişmişlik Düzeyi	Piyasa Riski	Kredi Riski	Operasyonel Risk
Basit	-	Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım	Temel Gösterge Yaklaşımı
Orta	Standart Yaklaşım	Standart Yaklaşım	Alternatif Standart Yaklaşım
Gelişmiş	Riske Maruz Değer Yaklaşım	Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı- Gelişmiş İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	Standart Yaklaşım Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımları

Kaynak: (Ay, 2010: 69)

Bu ölçüm yöntemlerine değinmek gerekmektedir. Buradaki ölçüm yöntemleri piyasa riski, kredi riski ve operasyonel riskler ilgili ölçümlerdir. Öncelikle ilk ele alınacak olan ölçüm kredi riski ile ilgili ölçüm yöntemi olacaktır.

- Piyasa Riski İle İlgili Ölçümler

Standart Yaklaşım: Piyasa riski ile ilgili olan bu ölçüm yönteminde kur ve faiz ile ilgili değişkenler de hesaplamalara katılmaktadır.

Riske Maruz Değer: Bir finansal varlığın ya da yatırımın zararını gösterir bir ölçüm yöntemidir.

Standart Yaklaşım Ve Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım: Bu ölçüm yönteminde Bağımsız Derecelendirme Kuruluşları tarafından yapılacak olan not sistemi ile bir tür risk incelemesi yapılacaktır.

- Kredi Riski İle İlgili Çözümler

Standart Yaklaşım ve Basit Standart Yaklaşım: Bu ölçüm yönteminde Bağımsız Derecelendirme Kuruluşları tarafından bir not analizi yapılarak belirli kriterlere göre bir risk ölçümü yapılmaktadır. Belirli standart risk ağırlıkları ile ülkeler ve bankalar not sistemi şeklinde değerlendirilmektedir.

- *İçsel Değerlendirme Yaklaşımı:* Bu ölçme yöntemi bankaların riskleri ölçmede kendi iç değerlendirmelerine bırakmaktadır.

- Operasyonel Risk İle İlgili Ölçümler

Temel Gösterge Yaklaşımı: Sermayenin belirli bir oranın operasyonel riske karşı ayrılması yöntemidir.

Standart Yaklaşım: Banka iş alanlarına bölünmekte ve bu bölünen iş alanlarına göre katsayılar verilmekte ve bu katsayılarla hesaplamalar yapılmaktadır.

Alternatif Standart Yaklaşım: Bu ölçüm yöntemi de standart yaklaşım iş kolu gibi bölünmüş iş kollarına göre katsayılarla hesaplama yapılmaktadır.

Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımları: Zorunlu bir ölçüm yöntemi olan bu yöntemdir. Asgari sermaye ayrımları konusunda minimize sonuçlar verebilmektedir. (Yayla Ve Kaya, 2005:6-11)

II. Yapısal Blok: Bu blokta denetim otoritelerinin yapısı ve görevleri belirtilmektedir. Denetim otoritelerinin bankalara olan denetimlerinin nasıl yapılması gerektiği bildirilmektedir. Asgari sermaye tutarlarını denetlenmesi ve bu konuda izlenimlerin kontrolünün sağlanmasına yönelik çalışmalar üzerinde durulmaktadır. (Erdoğan, 2014:160-162)

III. Yapısal Blok: Burada daha çok bilgi üzerinde durulmaktadır. Bankalara doğru ve açık bilgi konusunda önem vermeleri gerekliliği bildirilmektedir. Doğru ve açık bilgi ile piyasa disiplininin sağlanması amaçlanmaktadır. Bankaları bilgilerini açıkça belirtmelidir ki olası

krizlere karşı alınabilecek önlemler daha etkili olabilmektedir. Bu nedenle doğru bilginin önemi vurgulanmaktadır. (Ay, 2010: 69-70-BDDK, 2005:6).

3.4. Türkiye’de Basel II Uygulamaları

Türkiye’de Basel II Kriterleri 2006 yılında 26333 sayılı resmi gazetede yayınlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik ile birlikte Basel II Kriterlerinde belirtilen sermaye ölçüm yöntemleri uygulanmaya başlamıştır. 2007 yılında Operasyonel Risk kavramı da ölçümlere eklenmiştir. 2008 yılı ile birlikte tam anlamıyla uygulanmaya başlamıştır. Basel II Kriterlerinin Türkiye’de uygulanması ile etkisine bakmak gerekirse; sermaye yeterlilik rasyolarına bakmakta fayda vardır. Şu Şekilde gösterilebilir:

Tablo-5: Basel II Uzlaşısı Sonrası Sermaye Rasyosu

YILLAR	Sermaye Rasyosu Oranları
2006	22,2
2007	19,1
2008	18,1
2009	20,9
2010	19,2
2011	16,7

(BDDK, İstatistiki Raporlar)

Tablo-5’de görüldüğü üzere Türkiye’de asgari sermaye rasyoları belirlenmiş olan %8 oranının her yıl üzerinde bir eğilim izlemiŐtir. Basel II Kriterlerinin uygulamada olduğu yıllara bakıldığında sermaye yeterlilik rasyoları olumlu bir durum göstermektedir. (Külahi, Tiryaki ve Yılmaz, 2013: 190-191)

3.5. Basel III Kriterleri

2008 Küresel Krizinin finansal anlamda başlaması ve bankaların bu krizin baŐ aktörlerinden olması nedeniyle bankacılık alanında eksikliklerin olduğu ortaya çıkmıştır. YaŐanılan bu kriz döneminde bankacılık alanında düzenlemeler içeren Basel II Kriterleri yürürlükteydi. Basel II Kriterlerinin yürürlükte olduğu bu dönemde finansal anlamda kriz yaşanması ve bankalara olan etkisi nedeniyle Basel II Kriterleri büyük eleŐtiri almıŐtır. Bu nedenle, bu düzenlemenin yetersiz olduğu yeni bir düzenleme gerekliliği gibi tartıŐmalar başladı. Ayrıca Basel II Kriterlerinin piyasa riski ölçümünde yetersiz olduğu tartıŐılmaktaydı. (BDDK,2012: Yönetici Özeti Sayfası)

Böylece 2010 yılında finansal anlamda krizlere yönelik, bankacılık sistemini güçlendirme adına küresel krizi iyi okuyarak bu tür krizlerin önüne geçmek amacıyla Basel III Kriterleri çıkarılmıştır.⁹ Basel Kriterleri önceki düzenleme olan Basel II Kriterlerinin tamamen deđiŐi değil aksine onun devamı niteliğindedir. Basel II Uzlaşısının eksiklerinin gidermeye yönelik olan bu düzenleme birtakım yenilikler getirmiştir. Sermayenin niteliği ve niceliği ile ilgili birtakım yenilikler barından bu düzenleme, likidite ile ilgili düzenlemeler, karşı taraf riski hesaplamasındaki deđiŐiklikler, bankacılık ile ilgili yeni kurallar, denetim etkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmalarını da içermektedir. Basel III Kriterlerinin bir diğer özelliği ise; getirdiği düzenlemelere geçiŐin hemen değil de yıllara yayması ve böylece ani geçiŐleri uygulamamış olmasıdır. (Kutlu ve Demirci, 2008:122)

Basel III Kriterlerinin Temel Prensipleri:

Daha Nitelikli Sermaye: Sermaye kalemi bankalar için önemli bir kalemdir. Bunun nedeni, risk değerlendirmelerini, olası krizlere karşı hareket kabiliyetleri olarak sermaye kalemini kullanırlar. Tabii ki sermayenin fazlalığı önemlidir. Özellikle, kriz dönemlerinde daha fazla önem arz etmektedir. Sermayenin fazlalığı yanında Basel III Kriterlerinde yeni bir düzenleme ile birlikte kalite konusu gündeme gelmiştir. Sermayenin niteliğine yönelik çalışmalar neticesinde yeni bir kalem oluşturulmuştur. Bu oluşturulan yeni kaleme Kayıp Karşılama Sermaye adı verilmiştir. Bu oluşturulan sermaye ile daha güçlü bankacılık ve krizlere karşı daha dayanıklı bir bankacılık sağlanabileceği hedeflenmektedir (BDDK, 2010: 2).

Niceliği Artırılmış Sermaye: Basel III Kriterleri ile birlikte sermayenin niceliği artırılmıştır. Çekirdek ve ana sermaye kalemleri artırılmıştır. Uzlaşıda yapılan düzenlemelerle, çekirdek sermaye ve ana sermaye oranları artırılmıştır. Bu duruma göre, çekirdek sermaye oranını %7’ye, ana sermaye oranını ise %10,5 seviyelerine çıkarılmıştır. Bu sermaye oranları önceki uzlaşıda çekirdek sermaye oranını %4,5 ve ana sermaye oranını %8 idi (Gürel, Bulgurcu Ve Demir, 2012: 20-21)

Sermaye Tamponlarının Oluşturulması: Bu kavram diğer basel düzenlemelerinde bulunmamaktadır. Olası risklerin önlenmesine yönelik bir araçtır. Bu kavramın yanında döngüsel sermaye tamponu adı verilen bir diğer sermaye tamponu kavramını oluşturulmuştur. Ek

sermaye tamponları ile birlikte olası krizlere karşı bir tür yedek oyuncu anlamına gelmektedir. İlave sermaye ihtiyacı durumunda kullanılması için getirilen bir araçtır. (Gündoğdu, 2016:461-463).

Kaldıraç Oranı: Bankaların borçlanması konusunda bir sınırlama getirilmesine yönelik bir araçtır. Belirlenmiş olan bu araçla borçlanmanın önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

$$\text{Kaldıraç Oranı} = \frac{\text{Ana Sermaye}}{\text{Aktifler + Bilanço Dışı Kalemler}} \geq 3$$

Likidite Düzenlemeleri: Bu düzenlemelerle birlikte bankaların likiditelerini güçlü tutma amaçlanmıştır. Burada 2 tane oran bulunmaktadır.

Likidite Karşılama Oranı: Bankalar ellerinde bulunan likit varlıklarının, bankadan 30 gün içinde çıkacak nakit tutarlarını karşılaştırmaları sonucunda elde edecekleri orana göre değerlendirme yapmaları gerekmektedir.

$$\text{Likidite Karşılama Oranı} = \frac{\text{Likit Varlıklar}}{\text{Net Nakit Çıkışları}} > 1$$

Likidite Karşılama Oranı olarak verilen likit varlıkların net nakit çıkışlarına oranı 1’den büyükse olumlu bir durum olduğu belirtilmektedir. . (Gödeş, 2016: 49)

Net İstikrarlı Fonlama Oranı: Bu oranlamada ise; bankaların ellerinde bulundurdukları fon tutarının, bankanın ihtiyacı olduğu fon tutarına bölünmesiyle elde edilen oranın %100’den büyük olması gerekmektedir.

$$\text{Net İstikrarlı Fonlama Oranı} = \frac{\text{Bankanın İstikrarlı Fonlama Tutarı}}{\text{Bankanın İhtiyacı Olan Fonlama Tutarı}} > \%100$$

3.6. Basel Kriterlerinin Türk Finans Sistemine Etkileri

Basel III Kriterleri ile ilgili düzenlemeler Türkiye’de de uygulanması amaçlanmış ve bu amaç doğrultusunda Bankaların Öz kaynaklarına İlişkin yönetmelik” ile “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Eylül 2013 tarihinde yayınlanarak 2014 yılı ile yürürlüğe girmiştir. Bu düzenlemenin diğer düzenlemelerden farkı aşamalı olarak uygulamaya tam olarak girmesidir. Basel III Kriterleri ile birlikte gün geçtikçe gelişen

bankacılık sistemine yönelik yeni düzenlemeler getirilmiş; bankacılık sisteminin olası krizlere karşı korunması amaçlanmıştır.

Basel III Kriterlerinin Türk Finans Sistemine Etkisini Şu Şekilde ifade edebiliriz. Öncelikle bu etkiyi somutlaştırmak adına Basel III Kriterleri öncesi ve sonrası bankaların öz kaynak dağılımları incelenecektir.

Tablo-6: 2010 ve 2014 Yılları Arası Öz Kaynak Kalemleri

Öz Kaynak Kalemleri (milyon tı)	2010	Oran	2014	Oran
1-Ana Sermaye (I+II+III)	113.055.045	%91,2	199.629.000	%84,9
-Ödenmiş Sermaye (I)	46.297.649	%37,3	59.715.000	%25,3
-Yedek akçeler (II)	62.430.683	%50,4	134.393.000	%57,1
-Diğer (III)	4.326.713	%3,5	5.521.000	%2,3
2-Katkı Sermaye	12.320.900	%9,9	36.567.000	%15,5
3-Üçüncü Kuşak Sermaye	0	0	0	0
4-Sermayeden İndirilen Değer-	1.392.234	%1,1	1.084.000	%0,4
Toplam Öz Kaynak (1+2+3-4)	123.983.711	%100	235.112.000	%100

Kaynak: BDDK, 2010:11 ve 2014:32

Tablo-6’da 2010 ve 2014 yıllarında öz kaynak kalemini oluŐtıran rakamları görebilmekteyiz. Türkiye Üçüncü Kuşak Sermaye Kalemini kullanmamıŐ ve zaten Basel III Kriterlerinde de bu kalem çıkarılmıştır. Burada incelemede önem verilmesi gereken detay öz kaynak kalemi %91 oranında ana sermayeden ve %9 oranında katkı sermayeden oluşmaktadır. Ana sermaye ise %37 ödenmiş sermayeden, %50 oranında yedek akçelerden oluŐuđu görülmektedir. 2014 yılında ise öz kaynak kalemi %84 oranında ana sermayeden ve %15 oranında katkı sermayeden oluşmaktadır. Ana sermaye ise %25 ödenmiş sermayeden, %57 oranında yedek akçelerden oluŐuđu görülmektedir. Bu oranlar bankacılık sektöründe olumlu sermaye yapısı olduğunu göstermektedir. Görüldüğu üzere Türkiye’de yaşanmış 2001 krizi sonrası bankacılık sistemine alınmış olan önlemler ve düzenlemeler sonrası bankacılık sistemi güçlenmiŐ ve Basel Kriterleri gözle görüldüğer deđiŐiklikler yaratmamıŐtır.

Diğer bir inceleme yapılabilecek konu ise Basel Kriterlerinin en başından beri üzerinde durduğu Asgari Sermaye Yeterlilik Rasyolarıdır. Sermaye yeterlilik rasyolarına bakılarak Türkiye’de bankaların olası risklere karşı hangi durumda olduğunu ve basel kriterleri çerçevesinde uyumunu görebiliriz.

Tablo-7: Kamu-Yerli-Yabancı Bankaların Yıllara Göre Sermaye Yeterlilik Oranları

Yıl	KAMU	YERLİ ÖZEL	YABANCI	TÜM SEKTÖR
2010	16,73	18,17	17,25	%19,2
2011	16,74	15,31	16,86	%16,7
2012	17,20	17,10	17,67	%18.1
2013	13,50	14,80	15,50	%15.4
2014	18,17	15,41	15,96	%16.4
2015	16,77	14,66	15,56	%15.6
2016	15,76	14,51	16,80	%15.5
2017	17,41	17,26	24,40	%16.8

(Kaynak: BDDK, web sitesi, Temel Göstergeler Raporu Sayfası)

Tablo-7’de görüldüğu üzere kamu ve yerli-özel bankaların sermaye yeterlilik rasyoları hemen hemen birbirine yakındır. Yabancı bankaların sermaye yeterlilik rasyoları ise daha yüksek seviyede bir eğilim izlemiştir. Basel III Uzlaşısı sonrasında Çekirdek Sermaye kalemini incelemekte fayda bulunmaktadır. Buna göre, sermaye yeterliliği rasyosu gibi bir asgari çekirdek sermaye rasyosu da belirlenmiştir. 2015 yılı ile birlikte bu asgari çekirdek sermaye rasyosu %4,5 olarak belirlenmiştir. Bu oran 2014-2018 yılları arasında ortalama %13,76 civarında bir eğilim izlemiştir. Bu orana da bakıldığında, belirlenmiş olan %4,5 asgari oranın üzerinde bir görünümde olduğu anlaşılmaktadır.

Basel III Kriterleri, Türk bankalarının işleyişinde çok fazla değişiklik yaratmamıştır. Sermaye yeterlilik rasyolarına bakıldığında bu açıkça anlaşılmaktadır. (Kaya ve Torun, 2018: 65-68).

4. Sonuç

Basel I Kriterleri 1982’de yayınlanmıştır. Asgari sermaye yeterliliği ile ilgili düzenlemeler içeren Basel I Kriterleri ile bankaların olası risklere karşı ayırmaları gereken sermaye oranını

%8 ve üstü olarak belirlemiştir. Belirlenen %8 oranının altında sermaye yeterliliğinin bankaları olası krizlerde sıkıntıya düşürebileceği bildirilmiştir. Basel I Kriterlerinin risk duyarlılığının düşük olduğu, tek bir risk ölçüm yöntemi kullandığı ve kulüp üye kuralının işlemediği gibi durumlar nedeniyle Basel I Kriterleri eleştirilmiştir ve yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur.

2006 yılında Basel II Standartları yayınlanmıştır. Basel II Kriterlerinde risk ölçümlerinde yeni birtakım kavramlar kullanmıştır. Risklerin hesaplanmasında kredi ve piyasa riski kullanılırken bunların yanına operasyonel risk kavramı da eklenmiştir. Basel II Kriterleri için risklere daha duyarlı bir düzenleme denilebilir.

2008 yılında yaşanan küresel finansal kriz tüm dünyayı etkilemiştir. Özellikle bankacılık alanında büyük sarsıntılar yaşanmış ve bazı önemli bankalar iflas eşiğine gelmiştir. Bu dönemde kullanılan yürürlükte olan Basel II Kriterleri eleştirilmeye başlanmıştır. Kriz sonrası yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulmuş ve Basel III Kriterleri yayınlanmıştır.

Basel III Kriterleri ile birlikte yeni düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. Sermayenin miktarının ve kalitesinin artırılması, kaldıraç oranının oluşturulması, likidite ile ilgili düzenlemeler ve döngüsel sermaye tamponlarının oluşturulması belirtilen yeniliklerdir.

Basel III Kriterlerinin Türk finans sistemine etkisine değinmek gerekirse; Basel III Kriterlerinin yürürlükte olduğu dönemde sermaye yeterlilik oranı asgari oranın üzerindedir. Türkiye’de faaliyet gösteren bankaların öz kaynaklarını oluşturan ödenmiş sermaye, kâr yedekleri ve dağıtılmamış kâr gibi kalemlerin yüksek oranda oluşu Basel III Kriterlerinin nitelikli sermaye prensibine uygun olduğunu göstermektedir.

Cicioğlu Ő. & il. C. G. (2019), “Türkiye’de Uygulanan Basel Kriterleri ve Basel III Kriterlerinin Türk Finans Sistemine Etkileri”, Politik Ekonomik Kuram, Cilt 3(1)

KAYNAKÇA

Altıntaş, A. (2018). *Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği*. Gözden geçirilmiş baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, ss:105-107.

Atiker, M. (2005). *Basel I-Basel II*, Konya Ticaret Odası Etüd Araştırma Servisi Bilgi Raporu, 41(8), ss:5.

Ay, İ. C. (2010). *Basel Kriterleri Çerçevesinde Türk Finans Ve Bankacılık Sektörünün Yeniden Düzenlenmesi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, ss:57-61.

Bankacılık Düzenleme Ve Denetleme Kurumu (BDDK) (2005). *10 Soruda Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı Basel II*. https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/duyuru_basel_0001_38.pdf. (Erişim Tarihi: 02.05.2019), ss:5.

Bankacılık Düzenleme Ve Denetleme Kurumu (BDDK) (2010). *Bankacılık Sektörü Basel II İlerleme Raporu*.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) (2012). *Sorularla Basel 2,5 Düzenlemesi*. https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/duyuru_basel_0001_39.pdf, (Erişim Tarihi:02.05.2019), ss:2.

Bilge, G. (2011) *Bankalar Açısından Risk Yönetimin Önemi ve Basel II Sürecinin Risk Yönetimi Üzerindeki Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi

Erdoğan, A, (2014). *Basel Kriterlerinin Bankacılık Sektörüne Etkisi Ve Türkiye’de Bankacılık Sektörünün Basel Kriterlerine Uyum Süreci*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 16(16), ss:160-162.

Gündoğdu, A. (2016). *Küresel Kriz Sonrası Gelişmeler Işığında Bankacılığın Temelleri*. I.Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, ss:461-463.

Gödeş, M. (2016). *Basel III Kriterlerinin Katılım Bankacılığına Etkileri: Türkiye Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi. ss:49.

- Cicioğlu Ő. & il. C. G. (2019), “Türkiye’de Uygulanan Basel Kriterleri ve Basel III Kriterlerinin Türk Finans Sistemine Etkileri”, Politik Ekonomik Kuram, Cilt 3(1)
- Geyikçi U. (2013). B. *Basel Kriterleri erevesinde Kredi Derecelendirme Model Önerisi*. Doktora Tezi. Celal Bayar Üniversitesi.
- İmam, M. (2018). *Basel Düzenlemeleri Ve Türk Bankacılık Sektöründe Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi Üzerine Bir alıŐma*. Yüksek Lisans Tezi. BaŐkent Üniversitesi.
- Karaarslan, E. (2015). *Basel Kriterleri Ve Basel III’ün Türk Bankacılık sistemine Muhtemel Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Kaya M. Ve Torun R. (2018). *Basel III Uzlaşısının Getirdikleri Ve Sürecin Türk Bankacılık Sektörüne Etkileri*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(13), ss. 45-65.
- Keleş, A. (2009) *Basel Kriterlerinin iç Kontrol Açısından Türk Bankacılık Sektörüne Etkileri*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi.
- Kıraç F. Ve Akardeniz, E. (2015). *Basel Kriterlerinin Türkiye’deki Bankacılık Sektörüne Yansımaları: T. Vakıflar Bankası Örneği*. Akademik Sosyal AraŐtırmalar Dergisi 3(12).
- Kutlu H. Ve Demirci S. (2008). *Kapsamlı Bir Risk Yönetimi Düzenlemesi: Basel II Ve Kobilere Muhtemel Etkisi*. Muhasebe Ve Finans Dergisi, Sayı:40, Ekim, ss: 122.
- Külahi E, Tiryaki G, Yılmaz A. (2013). *Türkiye’de Basel I,II,III Kurallarına Uyum Süreci*. Marmara Üniversitesi S.B.E Öneri Dergisi, 19(40), ss:189.
- Terzi, T. (2011). *Basel Kriterlerinin KOBİ Kredileri Üzerine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Kadir Has Üniversitesi.
- Turgut, A. (2007). *Bankalar Ve Kobi’ler İçin Dönüm Noktası: Basel II Standartları*. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik AraŐtırmalar Dergisi, Aralık 2007 Sayısı, ss: 33.
- Topcu, N. (2008). *Bankalarda Risk Yönetimi: Basel I, Basel II Uygulamaları*. Yüksek Lisans Tezi. Atılım Üniversitesi.

Cicioğlu Ő. & il. C. G. (2019), “Türkiye’de Uygulanan Basel Kriterleri ve Basel III Kriterlerinin Türk Finans Sistemine Etkileri”, Politik Ekonomik Kuram, Cilt 3(1)

Torun, M. (2017). *Basel II Uygulamalarının Bankacılık Sektörüne Etkileri*, Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), ss:4.

Yayla M. ve Türker K (2005). *Basel- II Ekonomik Yansımaları ve Geçiş Süreci*. BDDK Araştırma Dairesi Çalışma Raporları, No:2005(3), ss:6-11.

Yazarkan H. (2008). *Basel Kriterleri Ve Basel II’nin Türk Bankacılık Sistemine Muhtemel Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, ss:48-51.